

ПРОДЪЛЖАВАЩО ОБУЧЕНИЕ НА БИБЛИОТЕЧНИЯ ПЕРСОНАЛ В БИБЛИОТЕКАТА НА НБУ. ТЕНДЕНЦИИ И БЪДЕЩО РАЗВИТИЕ.

Ваня Русева
Евгения Петкова

Съвременните тенденции за информатизация на обществото и сливане на държавните граници, следствие от създаването на обединена Европа, водят до необходимост от глобални промени на всички нива. Важна част от този процес е висшето образование. Неговата задача е била и ще бъде да подготви младите хора за изпълнението на социалните им роли и задачи на по-високо ниво от онова, на което действа средното училище. От една страна, висшето образование подготвя елита на държавата, а от друга - предпоставя развитието на обществото чрез внушенията, които преподава на студентите си чрез стила и методите на обучение, чрез задачите, които им поставя и степените на свобода в собственото им развитие, до които им дава достъп. Бъдещето на библиотечно-информационния специалист е не само непрекъснатата професионална квалификация в областта на библиотечното дело и научната информация, която безспорно е необходима, но и допълнителна квалификация в други области на научното познание, за да може той като професионалист да посрещне предизвикателствата на новото време.

Библиотеката на НБУ, като част от структурата на университета се стреми да осигурява библиотечно-информационно обслужване в подкрепа на университетските програми и да стимулира академичното и културно развитие.

Идеята за въвеждане на длъжността Специализиран библиотекар в нашата библиотека идва от европейската библиотечна практика и по специално от английските университетски библиотеки. Създаването и развитието на длъжността "Специализиран библиотекар" залегна в "Стратегическия план за развитие на библиотеката на НБУ 1999 - 2003 г.": Гл. 4 т. 3 "Промяна на организационната структура" - гласи: "Специализиран библиотекар - създаването на тази длъжност ще позволи в основните области - хуманитарни науки, обществени науки, науките за комуникациите и за изкуствата, които очертават академичния профил на НБУ, да бъдат формирани специалисти, които да подпомагат студентите и преподавателите в извършване на научни изследвания."

Възможностите за растеж в йерархията в нашите библиотеки не са много. Работим в трудни условия и нуждата от мотивация за професионално усъвършенстване е важен стимул за библиотекарят. В този смисъл създаването и развитието на длъжността "Специализиран библиотекар" дава възможност за растеж на място, която носи професионално удовлетворение. Проектът за формиране на длъжността "Специализиран библиотекар" предвижда извършването на организационни промени - въвеждане на нови длъжности със съответните задължения и отговорности, сътрудничество между библиотеката на НБУ и университетските библиотеки на Софийския, Техническият и Университета за Национално и Световно Стопанство, както и коопериране и подпомагане от библиотечни специалисти от Западна Европа, за което е подготвен и стартира от октомври 1999 година Проект "Темпус - Модернизация и организационно развитие на университетска библиотека 1999 - 2001".

В рамките на проекта влиза провеждане на обучение за създаване на длъжността "Специализиран библиотекар" в българските университетски библиотеки. Ангажимент за подготовката на такива кадри пое партньорите ни от Университета в Портсмут, Англия. Те организираха трейнинг курс в библиотеката на НБУ в рамките на една седмица, от 3.07 до 7.07.2000 г., и представиха развитието на тази длъжност във Великобритания и някои други страни в Европа, и САЩ.

Основните акценти в семинара бяха:

- Теория и история на общността на специализираните библиотекарите;
- Персонални и академични качества, които трябва да притежава специализирания библиотекар;
- Задължения на специализирания библиотекар;
- Подпомагане на обучението и изследователските дейности;
- Обучение и осведомяване на потребителите;
- Професионални отношения.

Във връзка с изпълнението на проекта "Специализиран библиотекар" от началото на академичната 1999 - 2000 година, седем от библиотечно-информационните специалисти от библиотеката на НБУ започнаха специализация в различни области на научното познание. А през следващата учебна 2000 - 2001 година се включиха още петима колеги.

Специализираните библиотекари обхващат както департамента, към който е избраната от тях програма, така и паралелни по научна област департаменти в НБУ.

Подготовката за преминаване към осъществяването на този проект включва запознаване с конкретната научна област, към която се е насочил библиотечният специалист и усъвършенстване на езиковата квалификация, с цел по-доброто и по-пълно обхващане на информационните ресурси в дадената област. Приоритетен език е английският, не само защото голяма част от книжните и електронни ресурси са на този език, но и поради огромния масив от Интернет ресурси, които специализираният библиотекар трябва да познава с оглед модернизиране на предлаганите от него услуги.

Периодично се провеждат срещи на специализираните библиотекари от НБУ, на които се разискват трудностите и постиженията на отделните библиотекари в тяхната работа, поставят се и нови задачи, и предложения за подобряване качеството на обслужване на потребителите. Целите и задачите на длъжността специализиран библиотекар, предложени и утвърдени от Библиотечен съвет са обсъдени на първата такава среща. Ето какви са те:

1. Специализираният библиотекар трябва да бъде връзката на библиотеката с департаментите в университета.
2. Специализираният библиотекар трябва да разработи съвместно с ръководителя на департамента всички теми и области (с ключови думи под всяка област), за които ще отговаря.
3. Специализираният библиотекар трябва да участва по покана в заседанията на Съвета на департамента, за да бъде в течение на всички нови курсове и програми, които се утвърждават.
4. Специализираният библиотекар трябва да познава детайлно всички видове ресурси на информация по темите или областите, за които отговаря.
5. Специализираният библиотекар трябва да познава преподавателите от Департамента и да проучва техните нужди за изследователска дейност, както и тези, свързани с образователния процес в университета. Специализираният библиотекар помага на отдел "Комплектуване" в подбора на ресурси и сектор Периодика в избора на периодични издания, като предварително се съветвал с преподавателите и ръководителя департамента.
6. Специализираният библиотекар уговаря с Ръководителя на департамента и директорите на програми как да представи библиотечните ресурси и услуги в областите, в които специализира.
7. Специализираният библиотекар трябва да разработи своя система за разпространяване на информация за библиотечните ресурси за областта, в която е компетентен.
8. Специализираният библиотекар подпомага студентите и преподавателите на НБУ в техните информационни търсения и изследователска дейност.
9. Специализираният библиотекар трябва да владее поне един западен език.

Социалният модел, в който всеки завършил определена специалност имаше ясна представа за мястото си в обществото вече е безнадежно остарял. Съвременната ситуация на пазара изисква гъвкаво планиране и проектиране на длъжности и кариери и все повече започва да се цени уникалният индивидуален опит. Конкретните задачи, които ще се решават на всяко работно място, ще стават все по-разнообразни и ще изискват развитие на знания от различни научни области и умения за работа в непрекъснато променящата се, работна и информационна, среда.

Вероятно в близко бъдеще тази тенденция ще се засилва, защото специализираното знание за изпълнението на всяка една задача ще става все по-достъпно и лесно за възприемане и използване. Развитие на информационните технологии ще превръща специфичното знание в наличност във всеки един момент, когато то е необходимо. По този начин, все по-често ще се оказва, че за решаването на какъвто и да е проблем водеща роля ще играе наличието на подготвени хора, като специализираните библиотекари, способни да насочат общите усилия в посоката, която най-бързо ще доведе до желанния резултат.